

Sygn. akt III AUa 325/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibieli (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2012 r. w Szczecinie

sprawy R. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. W..

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 10 lutego 2012 r. sygn. akt VI U 1284/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 325/12

UZASADNIENIE

R. J. wniósł odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 01 sierpnia 2011 roku oraz 02 września 2011 roku o odmowie prawa do emerytury, wskazując, iż organ rentowy niezasadnie odmówił zaliczenia jako okresów pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w (...) w N. od 01 sierpnia 1969 roku do 31 lipca 1976 roku i od 04 grudnia 1976 roku do 24 września 1977 roku, w (...) od 01 grudnia 1985 roku do 31 października 1986 roku oraz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. od 01 lutego 1988 roku do 31 sierpnia 1991 roku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołań, wskazując, iż ubezpieczony nie udokumentował okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 10 lutego 2012 r., sygn. akt VI U 1284/11 oddalił odwołania ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 1 sierpnia 2011 r. i 2 września 2011 r., znak (...)/.

W ustaleniach faktycznych sąd I instancji podał, iż R. J. urodził się 17 czerwca 1951 roku. W dniu 19 maja 2011 roku złożył wniosek o emeryturę. Ubezpieczony udokumentował 27 lat 11 miesięcy 6 dni okresów składkowych i nie składkowych oraz 6 lat 5 miesięcy 28 dni okresów pracy w szczególnych warunkach. Decyzją z dnia 01 sierpnia 2011 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury. W odwołaniu od w/w decyzji ubezpieczony udokumentował ustanie stosunku pracy. Decyzją z dnia 02 września 2011 roku organ rentowy odmówił prawa do emerytury z uwagi na nieudokumentowanie okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. R. J. w okresach od 01 sierpnia 1969 roku do 31 lipca 1976 roku i od 04 grudnia 1976 roku do 24 września 1977 roku zatrudniony był w (...) w N., w którym wykonywał pracę na stanowisku formierza w wydziale odlewni przy przerobie mas. Ubezpieczony w okresie od 23 października 1970 roku do 02 listopada 1972 roku odbywał służbę wojskową.

W okresie od 01 sierpnia 1979 roku do 31 października 1980 roku ubezpieczony był zatrudniony w (...) w G. na stanowisku brygadzysty w odlewni, a w (...) od 01 grudnia 1985 roku do 31 października 1986 roku na stanowisku kotlarza.

R. J. od 09 lutego 1988 roku był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J., w której wykonywał od 01 lutego 1988 roku do 31 sierpnia 1990 roku pracę kotlarza. Zajmując stanowisko kotlarza ubezpieczony czyścił i remontował kotły.

W oparciu o ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie ubezpieczonego na uwzględnienie nie zasługuje. Uzasadniając powyższe wskazał, iż zgodnie z art. 184 ust 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Z kolei zgodnie z art. 32 ust 1 i 4 w/w ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Za dotychczasowe przepisy należy uważać przepisy rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ustawę o emeryturach i rentach, a więc wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk, oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust. 2 i 3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNAPiUS 2002 Nr 10, poz. 243 oraz uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 r., P 17/03, OTK-A 2004 Nr 6, poz. 57). W myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na warunkach w nim przewidzianych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, natomiast według jego § 4 ust. 1, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przewidziane w art. 32

ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególnie charakter pracy. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 r. II UK 31/09).

Przepisy § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) zobowiązujące ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralne związki spółdzielcze do ustalenia wykazów stanowisk pracy w podległych im zakładach nie dotyczą materii regulowanej art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach. Nie określają one bowiem ani wieku emerytalnego, ani rodzajów i stanowisk pracy, ani warunków przechodzenia na emeryturę. Przepisy te nie wkraczają w sferę praw podmiotowych pracownika, lecz stanowią dyrektywę dla organów zwierzchnich lub nadzorujących zakłady pracy do prowadzenia wykazów pracy wymienionych w załączniku do rozporządzenia (por. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNAPiUS 2002 r., nr 10 poz. 243 oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004, P. 17/03). Upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych wynikające z § 2 ust. 2 tego rozporządzenia nie stwarzało podstawy prawnej do wydawania aktów niepozostających w zgodności z powszechnie obowiązującym prawem, lecz obejmowało tylko ustalenie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach i nie przewidywało możliwości wykroczenia poza wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach wymienione w załączniku do rozporządzenia. Na tej podstawie wymienione podmioty mogły tylko wskazać, na których stanowiskach są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B, nigdy zaś ustanawiać nowych stanowisk pracy. Określone w art. 93 ust. 2 Konstytucji akty prawne, niebędące obecnie źródłem prawa - w tym zarządzenia ministrów, nie mogą być samodzielną podstawą prawną indywidualnych decyzji, jednakże akt prawny, mający swoje umocowanie w ustawie i rozporządzeniu Rady Ministrów, a ponadto nieodnoszący się do praw podmiotowych obywateli, który jest w istocie jedynie wykazem prac wykonywanych w szczególnych warunkach, nadal obowiązuje. Określone w nim skutki prawne wykonywania takich prac nie są bowiem wskazywane przez to zarządzenie, lecz stanowi o nich ustawa i utrzymane jej przepisami w mocy rozporządzenie Rady Ministrów (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2004 r., II UK 337/03, OSNP 2004 nr 22, poz. 392 oraz z dnia 20 października 2005 r. I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306). Wykazy resortowe mają zatem charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Taki wykaz resortowy ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - w szczególności, jeśli w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje się pojęciem ogólnym. Innymi słowy, zarządzenia resortowe mogą mieć znaczenie jedynie w sferze dowodowej. Z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego czy centralny związek spółdzielczy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne, że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r. II UK 218/09 LEX nr 590247 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2010 r. I UK 124/10 LEX nr 707404).

W ocenie Sądu I instancji, ubezpieczony w okresach od 01 sierpnia 1969 roku do 31 lipca 1976 roku i od 04 grudnia 1976 roku do 24 września 1977 roku będąc zatrudnionym w (...) w N. na stanowisku formierza w wydziale odlewni przy przerobie mas wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A dziale III poz. 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ponadto prace formierza wymienione są w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie wykazu stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach w dziale III poz. 21 pkt 2.

W okresie od 01 sierpnia 1979 roku do 31 października 1980 roku ubezpieczony był zatrudniony w (...) w G. na stanowisku brygadzysty w odlewni. Wykonywał więc prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego, pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, albowiem wykonywał nadzór techniczny w odlewni żeliwa. Zaś prace w wydziałach, w których odlewane jest żeliwo są uznawane za prace w warunkach szczególnych. Ubezpieczony w (...) w okresie od 01 grudnia 1985 roku do 31 października 1986 roku wykonywał prace kotlarza, czyli wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Powyższe okresy pracy w szczególnych warunkach wynoszą 7 lat 11 miesięcy i 11 dni. Doliczając okres uznany przez organ rentowy - 6 lat 5 miesięcy 28 dni, otrzymamy 14 lat 5 miesięcy 9 dni.

Dalej Sąd Okręgowy podał, że R. J. od 09 lutego 1988 roku był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J., w której wykonywał od 01 lutego 1988 roku do 31 sierpnia 1990 roku pracę kotlarza. Okres ten nie może być uznany za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach, albowiem ubezpieczony w tym okresie nie pozostawał w stosunku pracy, gdyż wykonywał tę pracę w ramach członkostwa w RSP. Zdaniem Sądu do pracy w szczególnych warunkach nie wlicza się okresu pracy wykonywanej w ramach członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej (tak OSN z 18 stycznia 2005 r. II UK 136/04 Lex 602703, OSN z 25 stycznia 2005 r. I UK 142/04 OSNP 2005/17/272, OSA w Warszawie z 11 grudnia 2009 r. III Aua 781/09).

Reasumując Sąd I instancji wskazał, iż ubezpieczony nie udokumentował okresu pracy w warunkach szczególnych wynoszącego 15 lat.

Dlatego też, Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe oraz zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w wyroku.

Od powyższego wyroku apelację wniósł pełnomocnik ubezpieczonego, który wydanemu rozstrzygnięciu zarzucił naruszenie:

1. prawa materialnego:

a. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 32 Konstytucji RP poprzez jego nieprawidłową interpretację i przyjęcie, iż świadczenie pracy w szczególnych warunkach na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej jako jej członek, nie spełnia przesłanek do zaliczenia tego okresu do pracy w szczególnych warunkach uprawniających do przejścia na emeryturę z osiągnięciem obniżonego wieku,

b. art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) i w zw. z art. 22 § 1 kp, poprzez jego niezastosowanie i nieprzyznanie emerytury ubezpieczonemu,

2. prawa procesowego mającego istotny wpływ na wynik sprawy w szczególności:

a. art. 233 kpc - poprzez wadliwą ocenę materiału dowodowego w szczególności złożonych w sprawie dokumentów i zeznań przesłuchanych świadków oraz zeznań ubezpieczonego;

b. art. 477¹⁴ § 2 kpc - poprzez jego niezastosowanie pomimo zebrania materiału dowodowego pozwalającego na zmianę w całości zaskarżonej decyzji.

3. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności przyjęcie, iż praca wykonywana przez ubezpieczonego na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie spełniała przesłanek do uznania jej za świadczenie pracy w ramach stosunku pracy.

Podnosząc powyższe apelujący wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie ubezpieczonemu emerytury,

II. zobowiązanie organu rentowego do przedłożenia wyliczenia emerytury ubezpieczonego,

III. zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa radcowskiego wg norm przepisanych,

ewentualnie o:

IV. uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

W uzupełnieniu argumentacji zawartej w apelacji pismem z dnia 10 września 2012 r., pełnomocnik ubezpieczonego wskazał także na wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 września 2011 r. sygn. akt V U 662/11, jako uzupełnienie stanowiska.

Organ rentowy nie ustosunkował się do apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się niezasadna.

Sąd Apelacyjny nie dopatrył się wadliwości postępowania przed Sądem Okręgowym, który starannie zebrał i rozważył wszystkie dowody oraz ocenił je w sposób wszechstronny, nie naruszający zasady swobodnej oceny dowodów. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu, Sąd Odwoławczy przyjmuje za własną, w pełni podzielając wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w tym należycie umotywowane stanowisko, co do stosunku jaki łączył ubezpieczonego z Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną w J..

R. J., jak wynika z bezspornych ustaleń Sądu Okręgowego urodził się 17 czerwca 1951r., nie ukończył więc jeszcze powszechnego wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat dla mężczyzn, a zatem prawo do emerytury może nabyć jedynie w oparciu o art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227). Zgodnie z art. 184 ust. 1 ww. ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 1 stycznia 1999 r., osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn (pkt. 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (pkt. 2). Natomiast zgodnie z treścią art. 32 ww. ustawy w związku z § 4 z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionym w szczególnych warunkach, przysługuje emerytura, jeżeli osiągnęli wiek emerytalny (60 lat) oraz posiadają 25-letni okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat okresów pracy w warunkach szczególnych.

Jednym ze wskazywanych przez R. J. okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach, był okres zatrudnienia od 1 lutego 1988 r. do 31 sierpnia 1991 r. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...), gdzie wykonywał pracę kotlarza, który to okres – zważywszy na treść zarzutów - jest istotą niniejszego sporu.

Z prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż ubezpieczony w dniu 1 lutego 1988 r., zawarł umowę o świadczenie pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w J. na stanowisku kotlarza, (k- 3 akt osobowych), natomiast w dniu 9 lutego 1988 r., podpisał deklarację członkostwa i uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 10 marca 1988 r., został przyjęty na jej członka i wpisany do rejestru (k- 9 akt osobowych). Organ rentowy, a także Sąd Okręgowy w poczynionych w tym zakresie ustaleniach wsparli się dokumentacją osobową ubezpieczonego. Okoliczności związane z członkostwem ubezpieczonego w spółdzielni, a także świadczeniem pracy na podstawie spółdzielczej umowy o pracę i uzyskanym dochodem wykazany w karcie ewidencji pracy i dochodów spółdzielcy - nie były zresztą kwestionowane w apelacji, przy czym ubezpieczony z faktów tych wyprowadził inne niż Sąd Okręgowy wnioski prawne.

Ustosunkowując się zatem do apelacji należy przede wszystkim zaznaczyć, że prawa i obowiązki członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych są uregulowane w odmienny sposób od obowiązków pracowniczych. Aktem szczególnym regulującym wykonywanie przez członków spółdzielni pracy w spornym okresie była ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze, (t.j. Dz.U. z 2003 r. nr 188, poz. 1848 ze zm.). W art. 155 § 1 tej ustawy stwierdza się, że zdolny do pracy członek spółdzielni ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni. Zgodnie z art. 156 § 1 ustawy oprócz członków spółdzielni może zatrudniać także ich domowników. Natomiast zatrudnienie osób które nie są członkami spółdzielni jest regulowane w art. 157 ustawy. Przepis ten stanowi, że spółdzielnia poza członkami i domownikami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie umowy o pracę lub na podstawie innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy.

Z przywołanych przepisów wynika, że członkowie spółdzielni produkcyjnej i ich domownicy mogli świadczyć pracę na rzecz spółdzielni wyłącznie w oparciu o stosunek członkostwa. Umowa o pracę lub umowy cywilnoprawne mogą zaś być zawierane jedynie z osobami, które nie są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Stanowisko powyższe potwierdzone zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Między innymi w wyroku z dnia 16 listopada 2000r. I CKN 311/00 Sąd Najwyższy stwierdził, że pomiędzy członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej a spółdzielnią nie zachodzi odrębny od stosunku członkostwa stosunek pracy, podobnie w postanowieniu z dnia 9 stycznia 2008 r., III UK 92/07 (OSNP 2009, nr 5-6, poz. 80). Co więcej Sąd Najwyższy zajął stanowisko, iż uchwała walnego zgromadzenia rolniczej spółdzielni produkcyjnej, że „członkowie będą pracować na takich samych warunkach jak pracownicy” nie może zmienić charakteru prawnego ich zatrudnienia. W uzasadnieniu rozstrzygnięto też wprost, że członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może świadczyć pracy na podstawie umowy o pracę.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że choć niektóre prawa i obowiązki związane z wykonywaniem pracy członka spółdzielni mogą być podobne lub identyczne jak wynikające z zatrudnienia pracowniczego, to w sensie formalnoprawnym występują tu zasadnicze różnice, w tym odnośnie wynagradzania członka spółdzielni. Z tego powodu nie można więc było przyjąć, że wykonywanie przez ubezpieczonego obowiązków kotlarza, w okresie istnienia stosunku członkostwa w spółdzielni, odbywało się w ramach stosunku pracy. Tym samym, okres ten nie mógł zostać zaliczony pracowniczego zatrudnienia wykonywanego w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, który wymagany jest do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. Przepis art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. nie może być inaczej rozumiany jak tylko w ten sposób, że prawo do emerytury w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny, przysługuje jedynie pracownikom (zatrudnionym w szczególnych warunkach). Podobnie w tej kwestii wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 stycznia 2005 r., II UK 136/04, stwierdzając, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach obejmują pracę wykonywaną w ramach stosunku pracy, a nie stosunku członkostwa w spółdzielni, powołując się w tym zakresie na podobny pogląd wyrażony przez Naczelną Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 20 marca 2003 r., SA/Łd 2276/01 (Prawo Pracy 2003, nr 9, s. 42). Sąd Apelacyjny zauważa, że orzecznictwo sądów w kwestii jest ugruntowane, m.in. Sąd Najwyższy wypowiedział się w wyrokach z dnia 28.10.2003 r., II UK 144/03, z 25.01.2005 r., I UK 142/04, z 21.10.2009 r., I UK 115/09, z 08.12.2009 r., I UK 186/09, z 01.09.2010 r., II UK 80/10, w postanowieniach z dnia 15.11.2004 r., II UK 142/04, z 19.01.2012 r., I UK 325/11 teza 3, a także Sąd Apelacyjny w Warszawie z dnia 11.12.2009 r., III AUa 781/09.

W świetle powyższego Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

SSA Zofia Rybicka - Szkibieli SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak